

Sijoitus yliopistoihin on sijoitus hyvän kierteeseen

KÄSIKIRJA HALLITUSOHJELMANEUVOITTELIJOILLE 2023

Laadukas **koulutus nostaa
työn tuottavuutta** ja
houkuttelee uusia osaajia

Sijoitus yliopistoihin on investointi, joka tuo itsensä moninkertaisesti takaisin. Tiede, koulutus ja sivistys vahvistavat Suomen taloutta, hyvinvointia, kansainvälistä kilpailukykyä ja kriisikestävyyttä. Kun panostamme ensi hallituskaudella yliopistoihin, takaamme, että meitä kaikkia hyödyttävä hyvän kierre jatkuu ja vahvistuu.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry

Eteläranta 10
00130 Helsinki

Yhteydenotot:

Toiminnanjohtaja Tanja Risikko
p. +358 40 195 2037
tanja.risikko@unifi.fi

unifi.fi

Sisällysluettelo

Korkealaatuiset ja vetovoimaiset yliopistot tukevat osaavan, elinvoimaisen ja hyvinvoivan Suomen rakentamista

1. Turvataan yliopistoindeksi 6
2. Nostetaan julkisen yliopistorahoituksen kehityskulku verrokkimaiden tasolle.... 7
3. Nostetaan nuorten aikuisten koulutustasoa ja tuetaan työikäisen väestön osaamisen uusiutumista kestäväällä tavalla 8
4. Lisätään kansainvälisten osaajien määrää Suomen työmarkkinoilla 9

Osaajat ja korkealaatuinen TKI-toiminta rakentavat talouden kestävä pohjaa ja kasvun edellytyksiä

5. Toteutetaan parlamentaarisesti sovittu tutkimus- ja kehittämistoiminnan monivuotinen suunnitelma..... 11
6. Huolehditaan tulevista tutkijasukupolvista ja TKI-osaajien saatavuudesta 12
7. Vahvistetaan Suomen vetovoimaa tiedemaana..... 12
8. Nostetaan tieteen tasoa ja kasvatetaan kansainvälisen tutkimusrahoituksen määrää lisäämällä kansallista tutkimusrahoitusta..... 13
9. Panostetaan uusiin innovaatioihin inkrementaalisen kehittämisen sijaan 14
10. Pidetään Suomi avoimen tieteen ja tutkimuslainsäädännön edelläkävijänä 15

Laajapohjainen sivistys vahvistaa Suomen kriisinkestävyyttä ja menestystä muuttuvassa toimintaympäristössä

11. Rakennetaan Suomeen pitkäjänteistä tiede- ja korkeakoulupolitiikkaa 16
12. Vahvistetaan Suomen tutkimusta, innovointia ja koulutusta osana eurooppalaisia tutkimus- ja koulutusalueita sekä Euroopan unionin innovaatioagenda 18

Korkealaatuiset ja vetovoimaiset yliopistot tukevat osaavan, elinvoimaisen ja hyvinvoivan Suomen rakentamista

Korkealaatuiset yliopistot houkuttelevat suomalaisia ja kansainvälisiä opiskelijoita ja osaajia sekä rahoitusta. Kansainvälisessä kilpailussa osaajista ja investoinneista menestyminen edellyttää yliopistojen toimintaedellytyksistä huolehtimista. Korkeakoulutettujen osaajien saatavuus on Suomelle strateginen kysymys. Tutkimuksen, koulutuksen sekä taiteellisen toiminnan laatu ja vakaus on turvattava.

1. Turvataan yliopistoindeksi

Toteutetaan yliopistoindeksi täysimääräisenä koko hallituskauden ajan. Näin varmistetaan yliopistojen vähimmäistoimintaedellytykset kustannustason noustessa. Tutkimus ja koulutus kulkevat käsi kädessä, ja myös niiden resurssoinnin tulee tapahtua rinnakkain.

Nykyisen korkean inflaation aikana yliopistoindeksi on yliopistoille elintärkeä. Yliopistojen perustoimintojen rahoitukseen on yliopistoindeksin jäädytysten ja puolitususten jäljiltä jäänyt usean vuoden inflaatiotarkistusten vaje, joka tulee korjata.

Yliopistot ovat arvioineet, että ennakoidulla kulutason nousulla yliopistoindeksi ei riitä kattamaan kustannustason nousua esimerkiksi vuonna 2023. Valtiovarainministeriön kartoituksessa¹ koulutuksen katsotaan olevan esimerkki osa-alueesta, johon kohdistuvilla mittavilla ja huonosti kohdennetuilla säästöillä voisi olla talouskasvua heikentävä vaikutus etenkin pidemmällä aikavälillä. Indeksisäästöjä ei siten tule kohdentaa yliopistoihin.

¹ Valtiovarainministeriön julkisen talouden meno- ja rakennekartoitus 2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164695/VM_2023_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Nostetaan julkisen yliopistorahoituksen kehityskulku verrokkimaiden tasolle

Nostetaan Suomen julkisen yliopistorahoituksen kehityskulku suhteessa opiskelijamääriin ja BKT:n muutokseen vastaamaan verrokkimaiden kehitystä.

European University Associationin (EUA) seurannasta² käy ilmi, että Suomen julkinen yliopistorahoitus on kehittynyt heikommin kuin bruttokansantuote koko viime vuosikymmenen. Suomessa kasvua on ollut 1,5 %. Muissa Pohjoismaissa rahoitus on kasvanut enemmän kuin BKT: Ruotsissa kasvua oli samana ajanjaksona 21,8 %, Tanskassa 23,7 % (v. 2008-2019).

EUA:n vertailu osoittaa selkeästi, että julkinen yliopistorahoituksemme ei ole seurannut opiskelijamäärien kasvua, ja samalla yliopistojen henkilöstömäärä on laskenut. Yliopistojen perustoimintojen rahoituksessa on usean vuoden inflaatiotarkistusten vaje. Myös alimitoitettuihin ja määräaikaisten rahoitettuihin uuteen aloituspaikoihin heikentävät rahoituksen kehitystä samaan aikaan, kun vertailumaat ovat nostaneet tasoaan. Tämä kehityskulku on pysäytettävä, muutoin rapautamme osaamisemme perustaa.

Kasvatetaan yliopistojen ydintoimintaan kohdennettavaa suoraa ja korvamerkitsemätöntä valtionrahoitusta.

Vakaa ja kasvava perusrahoitus mahdollistaa laadukkaan, tutkimukseen perustuvan opetuksen ja ohjauksen kasvaville opiskelijamäärille. Riittävä perusrahoitus mahdollistaa uutta luovan, tutkijalähtöisen tutkimuksen, joka säteilee kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Riittävä, korvamerkitsemätön perusrahoitus tukee yliopistoja niiden omissa strategisissa valinnoissaan. Perusrahoituksen tuella rakennettu vahva tieteellinen osaaminen on elintärkeä perusta myös ulkoisen, kohdennetun tutkimusrahoituksen hankkimisessa.

Yliopistojen rahoittamiseen on esitetty vaihtoehtona myös pääomittamista. Pääomitus ja perusrahoitus vaikuttavat yliopistojen taloudelliseen asemaan hyvin eri tavoin, eivätkä ne ole keskenään vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Yliopistojen pääomittaminen tukee tulevien sukupolvien mahdollisuuksia ja vahvistaa yliopistojen taloudellista itsenäisyyttä. Vuositaisen toiminnan ja sille asetettujen tulostavoitteiden saavuttamiseksi pääomittaminen on kuitenkin tehoton keino, sillä vain rajattu määrä pääoman tuotosta voidaan käyttää vuosittain. Suomen kunnianhimoiset tavoitteet nuorten aikuisten koulutustason nostamisesta ja TKI-investointien kasvattamisesta tällä vuosikymmenellä vaativat yliopistojen toiminnan laajentamista välittömästi, mikä edellyttää perusrahoituksen kasvattamista.

² European University Association. Public Funding Observatory. Country sheets. <https://eua.eu/downloads/publications/compendium%20pfo.pdf>

3. Nostetaan nuorten aikuisten koulutustasoa ja tuetaan työikäisen väestön osaamisen uusiutumista kestäväällä tavalla

Korkeakoulujen kasvavat aloituspaikat rahoitetaan hallituskauden aikana pitkäjänteisesti ja täysimääräisinä. Laaditaan myös yli vaalikauden menevä parlamentaarinen rahoitussuunnitelma väestön koulutustason nostamiseen.

Nostetaan korkeakoulutettujen osuus nuorista ikäluokista 50 prosenttiin ja sen yli noin vuoteen 2035 mennessä.

Suomalaisten osaamis- ja koulutustaso on laskenut 2000-luvulla dramaattisesti, ja meillä on OECD-maiden suurin pula korkeakoulutetuista työntekijöistä³. Samaan aikaan opiskelija- ja tutkintokohtainen rahoitus on korkeakouluissa laskenut pelkästään vuosien 2015–2022 välillä yli 20 %. OECD:n aiemmassa arviossa on todettu, että Suomessa korkeakouluille ei ole ollut kannusteita lisätä opiskelijamääriä, vaan kannuste on ollut optimoida ensisijaisesti läpäisyä. Samaan aikaan opiskelijakohtainen rahoitus on pienentynyt.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Sivistyskatsauksen⁴ mukaan 50 % korkeakoulututkinnon suorittaneiden tavoite vuoteen 2035 mennessä vaatisi vuodesta 2023 alkaen vuosittain jopa 13 200 opintojen aloittajaa enemmän kuin vuonna 2019. 50 % tavoitteen edellyttämät koulutusmäärät eivät täyty vielä hallituskaudella 2023–2027, vaan lisäyksiä on jatkettava ainakin vuoteen 2032 saakka.

Näin suuri opiskelijamäärän nostaminen edellyttää korkeakouluilta investointeja opetus- ja tutkimus- sekä muuhun henkilöstöön, tiloihin ja infrastruktuuriin sekä palveluihin. Henkilöstön lisäystarve on satoja opetus- ja tutkimushenkilöstön henkilötyövuosia ja satoja palveluhenkilöstön työvuosia. Aloituspaikkakohtainen kustannus on keskimäärin 10 000 euroa / opiskelija, usean koulutusalan kohdalla vielä huomattavasti korkeampi. Tarvittava aloituspaikkojen lisäys on niin suuri, että opiskelijamääriä ei voi nostaa pelkkiä aloituspaikkakohtaisia marginaalikustannuksia lisäämällä. Siksi on välttämätöntä panostaa koulutusmäärien lisäämiseen heti ja laatia samalla myös pitkäjänteinen rahoitussuunnitelma.

On tärkeää, että rahoitus kohdennetaan korkeakouluille pitkäjänteisenä perusrahoituksena, ei määräaikaisina lisärahoituksina.

3 ja 4 Sivistyskatsaus 2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164564/OKM_2023_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lisätään joustavia opintopolkuja. Resursoidaan jatkuvan oppimisen kokonaisuus niin, ettei se kuormita yliopistojen rahoitusmallia.

Joustavien opintopolkujen ja jatkuvan oppimisen tarjonta laajenee, myös korkeakoulujen yhteisen Digivisio 2030:n⁵ myötä. Jatkuvan oppimisen ei tule kilpailla tutkintokoulutukseen ja tutkimukseen varatuista resursseista yliopistojen perusrahoituksessa. Tästä syystä jatkuvan oppimisen painoarvoa yliopistojen rahoitusmallissa ei tule kasvattaa nykyisestä.

Korkeakoulut kehittävät pieniä osaamiskokonaisuuksia (micro-credentials) osaksi jatkuvan oppimisen järjestelmää. Oikein kohdennetut lyhyemmät koulutuskokonaisuudet vähentävät tarvetta hakeutua uuteen moninkertaiseen tutkintokoulutukseen. Monipuolinen ja laadukas jatkuvan oppimisen tarjonta vähentää myös työnantajien kiinnostusta kahta saman tason tutkintoa kohtaan.

Luodaan keinoja hyödyntää tilauskoulutuksen mahdollisuuksia sekä tutkintokoulutukseen että jatkuvaan oppimiseen esimerkiksi osaajapula-aloilla ja alueilla ja varmistetaan tarvittaessa riittävän tukevien rahoitusinstrumenttien olemassaolo esimerkiksi työvoimapolitiisin perusteiden.

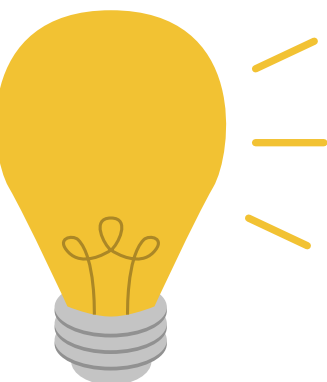
OKM:n ja korkeakoulujen kesken arvioidaan mahdollisuuksia avointen yliopisto-opintojen maksuluokkien laajentamiseksi vastaamaan kasvanutta kysyntää. Avoimessa yliopistossa annettava koulutus on laajentunut viime vuosina voimakkaasti ja avoimen korkeakoulun valintaväylä tukee osaltaan opiskelijavalinnan kokonaisuutta.

4. Lisätään kansainvälisten osaajien määrää Suomen työmarkkinoilla

Rakennetaan Suomen korkeakouluista valmistuville kansainvälisille osaajille nykyistä sujuvampia polkuja integroitua suomalaisille työmarkkinoille.

Vahvistetaan työ- ja elinkeinoelämän, kuntien ja korkeakoulujen yhteistyönä keinoja, joilla Suomen korkeakouluista valmistuvat kansainväliset osaajat integroituvat Suomen työmarkkinoille. Tavoitteena on, että 75 % valmistuvista työllistyy Suomeen koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Näin voidaan kolminkertaistaa kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrä korkeakouluissamme.

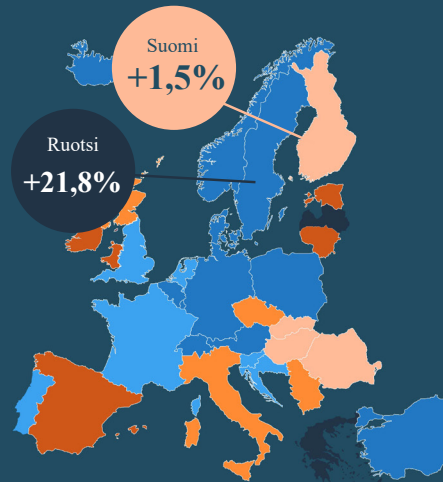
Huolehditaan korkeakoulujen toimintaedellytyksistä opiskelijamäärän kasvaessa. Ohjauksen ja tuen palveluja kehitetään ja maahantulokäytäntöjä helpotetaan. Keskustelua ja tiedonvaihtoa lisätään korkeakoulujen, Migrin, UM:n, TEM:n ja OKM:n kesken vastaamaan lisääntyvän opiskelijamäärän tuomia tarpeita.

⁵ <https://digivisio2030.fi/>

Julkisen yliopistorahoituksen kehittymisen suhteessa bruttokansantuotteeseen (2008-2019)

- Kasvua 20 % tai enemmän
- Kasvua 5 % - 20 %
- Muutos -5 % ja +5 %
- Laskua 20 % - 5 %
- Laskua 20 % tai enemmän
- Ei dataa

Lähde: EUA Public Funding Observatory 2021

Yliopistojen julkinen rahoitus, opiskelija- ja henkilöstömäärät (2010-2020)

+1,5%
funding
increase
in real
terms
(2010-2020)

Negative
average
annual
funding
growth
(in real terms)
despite
economic
growth
(2010-2019)

Funding
increase
lower
than
student
numbers
growth
(2010-2020)

+4,3%
students
(from 2010/11
to 2020/21)

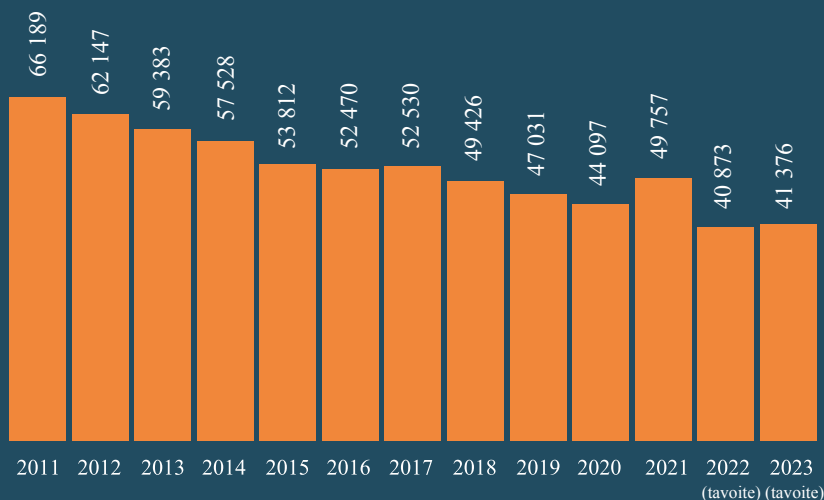
-3%
academic
staff

-11%
non-
academic
staff

Lähde: EUA Public Funding Observatory 2020/2021

Yliopistojen inflaatiokorjattu perusrahoitus per tutkinto (Korkeakouluindeksi, vertailuvuosi 2011)

Lähde: Rahoitustiedot valtion budjettikirja (budjetti.vm.fi), tutkintotiedot vipunen.fi ja tutkintotavoitteet korkeakoulujen tulossopimukset / Arene

Suomen julkisen yliopistorahoituksen kehityskulku suhteessa opiskelijamääriin ja BKT:n kehittymiseen on jäänyt jälkeen verrokkiamaistamme. Syynä tähän ovat indeksijäädytykset ja puolitukset sekä rahoituksen tason jatkuva nostaminen vertailumaissa. Indeksikorotukset yksinään eivät riittä korjaamaan kertynyttä vajetta.

Osaajat ja korkealaatuinen TKI-toiminta rakentavat talouden kestäväää pohjaa ja kasvun edellytyksiä

Julkisen talouden tila, ilmastonmuutos, luontokato ja hyvinvointiyhteiskunnan haasteet vaativat korkeatasoista, uutta luovaa tutkimusta. Puolueet ovat yhdessä sitoutuneet nostamaan Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopainostukset neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Jotta pystymme nostamaan TKI-toiminnan määrän ja laadun kansainväliselle huipputasolle, meidän on panostettava osaajiin, tieteen tasoon ja tutkimusinfrastruktuureihin. TKI-investointien sijoittumisen globaalissa kilpailussa määrää T&K-ympäristöjen vetovoima, tutkimuksen taso ja osaavan työvoiman saatavuus.

5. Toteutetaan parlamentaarisesti sovittu tutkimus- ja kehittämistoiminnan monivuotinen suunnitelma

Sitoudutaan parlamentaarisen TKI-työn periaatteisiin toiminnan kunnianhimon ja laadun nostamiseksi. TKI-toimia ohjaa ennakoitavuus, kansainvälisesti korkea laatu ja vaikuttavuus.

TKI-kokonaisuutta johdetaan pitkäjänteisesti ja koordinoitusti. Tutkimus- ja innovaatio-neuvostolla (TIN) on keskeinen rooli TKI-tavoitteiden ja kansallisten toimien koordinoimisissa, seurannassa ja raportoinnissa. TINin kokoonpanoa tulee täydentää yliopistojen kokonaisvaltaisella osaamisella ja kansainvälisellä asiantuntijaelimellä.

Pidetään työnjako Suomen Akatemian ja Business Finlandin välillä kirkaana ja kehitetään niiden yhteistyötä niin, että korkeatasoisen perustutkimuksen ja kaupallistamiseen johtavien innovaatorahoituksen instrumenttien välillä tunnistettuja aukkoja voidaan täyttää.

6. Huolehditaan tulevista tutkijasukupolvista ja TKI-osaajien saatavuudesta

Lisätään valtionrahoitusta yliopistoille tutkimuksen vahvistamiseen sekä kandi-, maisteri- ja tohtorikoulutuksen lisäämiseksi, jotta voidaan vastata mittavaan TKI-osaajatarpeeseen. Kehitetään tutkintojen sujuvuutta ja ylläpidetään koulutuksen ja tutkijankoulutuksen korkea laatu.

Varmistetaan osaajat vaativaan TKI-työhön. Uutta luovaan T&K-toimintaan koulutetaan henkilöitä, joilla on tutkimuksen tekemisen valmiudet. Lisätään yliopistojen resursointia, jotta ne voivat tarjota väitöskirjojen laadukasta ohjausta ja lisätä väitöskirjatutkijoiden määrää.

Tuottavimmat yritykset hyödyntävät muita yrityksiä selvästi enemmän korkeasti koulutettua työvoimaa sekä TKI-tehtävissä että myös muissa tehtävissä (OECD)⁶. Parlamentaarisen TKI-työryhmän raportin mukaan tarvitsemme hallituskauden lopulla yliopistoista tuhansia uusia tutkinnon suorittaneita. TKI-rahoituslain mukaisen rahoitustason nousun arvioidaan vaativan vuosittain 9 000 uutta TKI-työtä tekevää henkilöä, joista valtaosa on maisterikoulutuksen saaneita ja noin 2000 tohtoreita. Tämä tarkoittaa merkittäviä opiskelijamäärien lisäyksiä. Erityisesti tohtoreita tarvitaan lisää vaativiin TKI-tehtäviin sekä yrityksissä että julkisella sektorilla. Tohtorikoulutuksella on iso kaksoisvaikutus: sekä osaaminen että osaajien määrä kasvavat.

7. Vahvistetaan Suomen vetovoimaa tiedemaana

Vahvistetaan tutkimusinfrastruktuureja ja kehitetään tutkijanuria uusien suomalaisten ja kansainvälisten nuorten tutkijoiden houkuttelemiseksi ja tieteen laadun nostamiseksi.

Lisätään panostuksia korkeatasoisiin tutkimusinfrastruktuureihin ja vetovoimaisiin osaamiskosysteemeihin: vain korkean kansainvälisen tason toimintaympäristö houkuttelee parhaita opiskelijoita, tutkijoita, TKI-osaajia ja merkittäviä TKI-investointeja Suomeen. Korostetaan kansainvälistä yhteistyötä strategisesti merkittävien kumppaneiden kanssa.

Yliopistot kehittävät monipuolisia ja houkuttelevia tutkijoiden uramahdollisuuksia yhteistyössä yritysten ja muiden tutkimusta tekevien tahojen kanssa. Suomi osallistuu aktiivisesti Euroopan tutkimusalue ERA:n yhteistyöhön tutkijanurien kehittämiseksi.

Kehitetään TKI-toiminnan volyymin ja vaikuttavuuden tason kasvattamiseksi kansainvälisen osaajarekrytoinnin käytäntöjä ja palveluja. Nopeutetaan tutkijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden maahantulo- ja oleskelulupaprosesseja. Pidennetään tutkijoiden ja

⁶ Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskeva monivuotinen suunnitelma 2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164672/2023_VN_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

jatkotutkintoa suorittavien oleskeluluvat viiteen vuoteen ja jatkoluvat neljään vuoteen käsittelemättä jääneen HE 294/2022 mukaisesti.

8. Nostetaan tieteen tasoa ja kasvatetaan kansainvälisen tutkimusrahoituksen määrää lisäämällä kansallista tutkimusrahoitusta

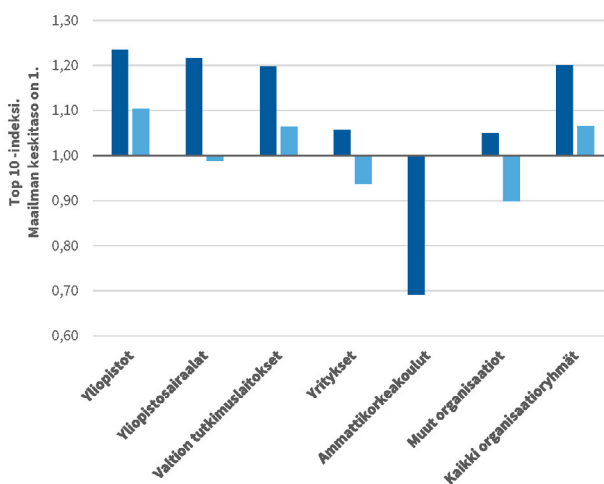
Panostetaan perustutkimukseen ja vahvistetaan yliopistojen ja yritysten yhteistyötä. Näin varmistetaan jatkossakin Suomen korkeatasoinen ja vaikuttava yliopistotutkimus, joka on edellytys innovaatioille ja yhteiskunnan uudistumiselle.

Kohdennetaan julkisen TKI-rahoituksen painopiste perustutkimukseen ja siihen pohjautuvaan korkeakoulutukseen, missä sen vipuvaikutus ja vaikuttavuus on tutkitusti suurin⁷.

Tieteen tila -raportti (2022) osoittaa, että suomalaisten yliopistojen tutkimuksen tieteellisen laatu on korkea. Suomessa tehtävien tieteellisten julkaisujen viittausvaikuttavuus oli maailman keskitasoa korkeampi vuosina 2015–2018. (Vaikuttavuutta kuvaava TOP 10-indeksi tarkastelee eniten viitattuun 10 prosenttiin kuuluvien julkaisujen suhteellista osuutta). Suomen yliopistoverkosto mahdollistaa koulutuksen sekä tutkimuksellisen tehtävien sä korkeatasoisen toteuttamisen.

Kuva 3.5

Organisaatioryhmien tieteellinen vaikuttavuus top 10 -indeksillä mitattuna vuosina 2015–2018.

Top 10 -indeksi, joka on suurempi kuin 1, tarkoittaa, että maan/organisaation julkaisuista yli 10 % kuuluu aloillaan eniten viitattuun 10 prosenttiin.

Organisaatioryhmien julkaisumäärät

	Scopus	Web of Science
Yliopistot	34 035	31 006
Yliopistosairaalat	1 889	3 235
Valtion tutkimuslaitokset	5 081	4 535
Yritykset	616	1 885
Ammattikorkeakoulut	714	625
Muut organisaatiot	4 719	1 923
Kaikki organisaatioryhmät	47 055	43 210

Lähde: Tieteen Tila (2022), Suomen Akatemia

⁷ Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskeva monivuotinen suunnitelma. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164672/2023_VN_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lisätään Suomen Akatemian myöntövaltuuksia tieteen tason ja vaikuttavuuden nostamiseksi. Näin lisätään Suomen innovaatiokyvykkyyttä ja potentiaalia kansainvälisen tutkimusrahoituksen kotiuttamiseksi sekä estetään aivovuotoa.

Esimerkki vaikuttavasta, korkeatasoiseen tutkimukseen perustuvasta yhteistyöstä ovat Suomen Akatemian lippulaivaohjelman osaamiskeskittymät, joissa on mukana yliopistoja, tutkimuslaitoksia, suomalaisia yrityksiä sekä järjestöjä ja säätiöitä. Kuuden ensimmäisen rahoitetun lippulaivan tuloksena kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana tuotettiin yli 4 000 tieteellistä julkaisua, 200 patenttia, ja uusia startup-yrityksiä syntyi yhteensä 160. Lippulaivat kerryttivät kaksinkertaisen määrän yritysrahoitusta ja viisinkertaisen määrän EU:n tutkimusrahoitusta Suomen Akatemian rahoitukseen verrattuna.

Rakennetaan ennakoitava ja vakaa rahoitusympäristö uusien tutkijasukupolvien kasvatamiseksi ja aivovuoden välttämiseksi. Lisätään Suomen Akatemian myöntövaltuuksia, mikä edistää nuorten tutkijoiden urakehitystä. Lisätään tätä kautta kunnianhimoisen ja korkeatasoisen tutkimuspotentiaalın rahoittamista ja myös kansainvälisen kilpaillun tutkimusrahoituksen kotiuttamista. Huolehditaan myös kansallisen vastinrahoituksen riittävydestä kansainvälisen tutkimus- ja tki-rahoituksen hankinnassa. Suomen Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa⁸ todettiin, että Suomen Akatemian rahoittamien hankkeiden määrä jää pienten myöntövaltuuksien vuoksi niin alhaiseksi, että sitä pidetään kansainvälisesti ongelmallisena.

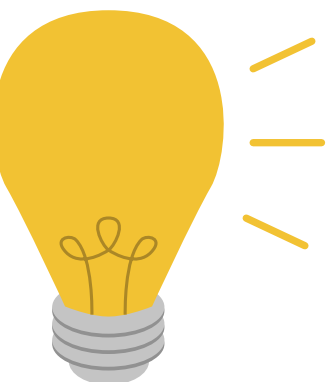
9. Panostetaan uusiin innovaatioihin inkrementaalisen kehittämisen sijaan

Fokusoidaan Business Finlandin TKI-rahoitusta korkeatasoiseen tutkijoiden ja yritysten yhteistutkimukseen, joka synnyttää täysin uusia innovaatioita ja kansainvälisesti vetovoimaisia osaamis- ja innovaatioekosysteemejä.

Siirretään painopistettä inkrementaaliseen kehittämiseen täysin uusiin innovaatioihin. Aidot, globaaleja haasteita ratkaisevat innovaatiot syntyvät monien toimijoiden tiiviissä yhteistyössä. Osaamiskosysteemin ytimessä on korkeatasoinen perustutkimus, joka synnyttää uutta tietoa ja ainutlaatuista osaamista. Globaalisti merkittävien osaamiskeskittymien rakentuminen vaatii valintoja, pitkäjänteistä ja ennakoitavaa rahoitusta ja monialaista kansainvälistä yhteistyötä.

Kohdennetaan Business Finlandin rahoitusta tutkijoiden ja yritysten pitkäjänteiseen yhteistyöhön ja aitoon yhteiskehittämiseen. Panostetaan vetovoimaisiin tutkimusinfrastruktuureihin sekä osaamis- ja innovaatioekosysteemeihin. Käynnistetään Business Finlandin yritysveturimallin rinnalle **yliopistoveturimalli**, jonka avulla vahvistetaan ja kehitetään monitieteisiä, vetovoimaisia osaamis- ja innovaatioekosysteemejä, joihin innovatiiviset yritykset kiinnittyvät.

⁸ Evaluation of the Academy of Finland <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163881>

10. Pidetään Suomi avoimen tieteen ja tutkimuslainsäädännön edelläkävijänä

Edistetään avoimen tieteen käytäntöjä ja palveluja. Kehitetään yhdessä tutkimustoimijoiden kanssa lainsäädäntöä sekä tutkimuksen käytänteitä.

Huolehditaan, että edistykselliset avoimen tieteen käytännöt ja tiedon monipuolinen hyödynnettävyys tutkimustarkoituksiin lisäävät jatkossakin Suomen tutkimusympäristöjen vetovoimaa. Näin tutkimus myös hyödyttää yhteiskuntaa maksimaalisesti.

Luodaan Suomeen lainsäädännölliset puitteet digitalisaation ja datatalouden kehittymiselle ja edelläkävijyydelle. Mahdollistetaan uusien digitaalisten tutkimusmenetelmien käyttö, tiedonlouhinta, eri lähteistä saatavan datan tehokas hyödyntäminen ja tekoälyjärjestelmien kehittäminen. Korjataan henkilötietojen tutkimuskäyttöä koskevat ongelmat siten, että tutkimukseen voi käyttää tarkkojen tietosuojakäytänteiden alaista terveyteen liittyvää dataa turvallisesti ja riittävän kattavasti.

Selvitetään koordinoivan asiantuntijaelimen tarve tutkimuslainsäädännön valmisteluun. Suomen yliopistot ja sairaanhoitopiirit esittivät vuonna 2021 tutkimuslainsäädäntöneuvoston perustamista koordinoimaan tutkimusta koskevien lakien valmistelua⁹.

⁹ Yliopistot ja sairaanhoitopiirit esittävät tutkimuslainsäädäntöneuvoston perustamista – ”Näin varmistamme, että lainsäädäntö ei estä TKI-tavoitteiden toteutumista” - Unifi <https://unifi.fi/uutiset/yliopistot-ja-sairaanhoitopiirit-esittavat-tutkimuslainsaadantoneuvoston-perustamista/>

Laajapohjainen sivistys vahvistaa Suomen kriisinkestävyyttä ja menestystä muuttuvassa toimintaympäristössä

Tiede, taide ja sivistys ovat perusta kyvyillemme ymmärtää, ennakoida ja ratkaista nykyisiä sekä vielä tunnistamattomia ongelmia. Suomessa tulee tutkia ennakkoluulottomasti ja laaja-alaisesti erilaisia ilmiöitä ja asioita, huomioiden erityisesti kriittiset riippuvuudet ja varautuminen. Tieteen laatu, menestyksekkäs TKI-toiminta ja kansainvälinen kilpailukykyimme ovat riippuvaisia riittävästä resursoinnista ja toimintaympäristön vakaudesta. Sivistyksen, tieteen ja taiteen merkitys myös kriisinkestävyydelle ja huoltovarmuudelle on suuri. Huolehditaan muuttuvassa toimintaympäristössä tieteestä, taiteesta ja koulutuksesta.

11. Rakennetaan Suomeen pitkäjänteistä tiede- ja korkeakoulupolitiikkaa

Rakennetaan tiede- ja korkeakoulupolitiikkaa strategisemmaksi ja pitkäjänteisemmäksi luottaen autonomisten yliopistojen näkemykseen. Päätöksissä huomioidaan eurooppalainen ja kansainvälinen toimintaympäristö, sen asettamat vaatimukset ja mahdollisuudet.

Johdonmukaista ja pitkäjänteistä tiede- ja korkeakoulupolitiikkaa tarvitaan varmistamaan Suomen edellytykset pärjätä yhä kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa osaajista, tutkijoista ja investoinneista. Poliittikatoimien tulee perustua tutkittuun tietoon. Lisätään tutkijoiden ja päättäjien vuorovaikutusta ja etsitään vuoropuhelua tukevia menetelmiä ja rakenteita lainsäädännön ja poliittikatoimien valmistelun tueksi.

Rakennetaan kriisinkestävää yhteiskuntaa. Luodaan toimintamalleja, joiden avulla turvataan laaja-alaisesti osaamisemme huoltovarmuus tuleville vuosille. Materiaalisen ja infrastruktuurin huoltovarmuuden ohien tarvitaan henkisen kriisinkestävyyden osa-alue. Tarvitsemme toimintamalleja, joilla turvataan laaja-alaisesti tiedon, osaamisemme ja osaajien taso tuleville vuosille sekä varmistetaan kriittinen osaaminen ja toiminnan jatkuvuus mahdollisten kriisien aikana.¹⁰

¹⁰ Valtioneuvoston_huoltovarmuusselonteko_VNS_8-2022 https://unifi.fi/wp-content/uploads/2022/11/SiV_Valtioneuvoston_huoltovarmuusselonteko_VNS_8-2022_Unifi_19102022.pdf

Käynnistetään systemaattinen Korkeakoulutuksen tila -seuranta Tieteen tila -seurannan rinnalle.

Käynnistetään korkeakoulujen informaatio-ohjauksen ja koulutuspolitiikan tueksi systemaattinen Korkeakoulutuksen tila -seuranta, josta on linjattu valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa, korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelmassa ja korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmassa. Koulutusmäärien noustessa seuranta tuo tärkeää tietoa esimerkiksi koulutuksen rahoituksen kehityksestä, hakijakysynnästä, koulutuksen läpäisystä, ohjatun opiskelun määrästä ja valmistuneiden työllistymisestä. Selvitys kokoaa yhteen jo nyt olemassa olevaa dataa (mm. Vipunen, Tilastokeskus, Eurostudent, OECD). Selvitys toimii parina Suomen Akatemian tekemälle Tieteen tila -seurannalle.

Pidennetään yliopistojen sopimuskausien pituutta. Yliopistojen lakisääteiset tehtävät säilytetään nykyisessä laajuudessa. Strateginen rahoitus käytetään yliopistojen omiin strategisiin valintoihin ilman korvamerkintöjä tai hankkeistamista.

Suomen yliopistot ovat sitoutuneet kunnianhimoisiin koulutus- ja TKI-tavoitteisiin, edellyttäen riittävää resursointia. Luotetaan yliopistojen kykyyn ennakoida toimintaympäristön muutoksia ja kehittyä autonomisesti. Huomioidaan ohjaus- ja rahoitusmalleja kehitettäessä opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulujen valtio-ohjauksesta teettämän kansainvälisen arvioinnin tulokset.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tehtävien ja tutkintojen kehittymistä tuetaan niiden omilla profileilla, korkeakoulusektorien toisiaan tukevia vahvuuksia korostaen.

Suomen yliopistoverkosto mahdollistaa koulutuksen sekä tutkimuksellisen tehtävien korkeatasoisen toteuttamisen. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vaikuttavuus syntyy niiden toisiaan täydentäviä profileja vahvistamalla. Molemmissa tuotettua osaamista tarvitaan osajapulan ratkaisemiseksi. Korkeakoulut ja OKM edistävät sujuvien ja tarkoituksenmukaisten siirtymien kehittämistä yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorien välillä. Tohtorikoulutus kuuluu jatkossakin kiinteänä osana tieteelliseen tutkimukseen ja yliopistojen tehtäviin. Maisterin tutkinto tarkoittaa jatkossakin yliopistollista perustutkintoa.

12. Vahvistetaan Suomen tutkimusta, innovointia ja koulutusta osana eurooppalaisia tutkimus- ja koulutusalueita sekä Euroopan unionin innovaatioagenda

Osallistutaan aktiivisesti EU:n tutkimus-, innovaatio- ja koulutuspolitiikan kehittämiseen. Kehitetään kansallisen EU-valmistelun ennakoivia prosesseja ja strategista painopistekeskustelua ennakoivaksi ja tehdään myös uusia avauksia EU:n agendalle.

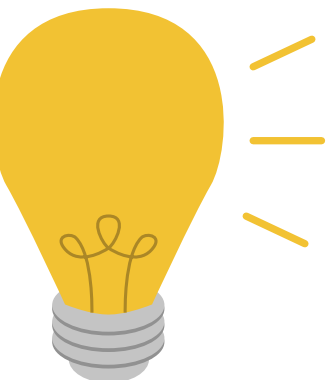
Nivotaan eurooppalaisten kehityssuuntien tavoitteet kansallisiin korkeakoulutus- ja TKI-politiikan tavoitteisiin. Etsitään mahdollisuuksia myös eurooppalaisten yliopistoverkostojen kansalliseen rahoitukseen niin, että se ei kuormita yliopistojen rahoitusmallia.

Vaikutetaan hallituskaudella aktiivisesti korkeakoulutuksen ja TKI-toimintaympäristön uudistamiseen ja kehittämiseen Euroopassa. Sitoutumalla eurooppalaisen osaamisen kehittämiseen, Suomi mahdollistaa yliopistojen täysimääräinen osallistuminen eurooppalaisen korkeakoulusektorin yhteistyöhön. Eurooppalaisen yhteistyön kautta vahvistamme omaa osaamistamme ja rakennamme Suomesta houkuttelevan toimintaympäristön osajille kaikkialta maailmasta.

EU:n tutkimusalueen ERA:n ja koulutusalueen EEA:n synergiaa on lisättävä. Tavoitellaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa korkeinta tieteellistä laatua ja hyödynnetään monipuolisesti tutkittua tietoa. Pohjoismaiden yliopistojen rehtorit esittivät syksyllä 2022¹¹, että EU:n tutkimus- ja innovaatiopuotehjelmien budjetit tulisi jatkossa suojata siten, että niiden rahoitusvarmuus taataan EU:n monivuotisissa rahoituskehyksissä.

Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti EU:n tulevan monivuotisen rahoituksen sisältöön rahoituskehysneuvotteluissa, jotka alkavat vuonna 2024. Nykyistä suurempi tutkimus- ja innovaatorahoitusohjelma on välttämätön, jotta voidaan vastata Euroopan kasvavaan osajapulaan (EU:ssa tarvitaan komission arvion mukaan 10 vuoden sisällä n. 700 000 uutta tohtoria) sekä vahvistaa unionin kilpailukykyä ja yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamista.

Panostetaan hallituskaudella rajat ylittävään eurooppalaiseen ja globaaliin tutkimus- ja koulutusyhteistyöhön (yhtenä esimerkkinä yliopistoallianssit) nykyistä enemmän, jotta varmistetaan laadullinen ja taloudellinen hyöty Suomelle.

¹¹ <https://unifi.fi/uutiset/pohjoismaiden-yliopistot-eun-tutkimus-ja-koulutuspolitiikkaa-tulee-kehittaa-korkeaan-laatuun-perustuen/>

Tehdään tieteen ja koulutuksen rooli näkyväksi Suomen ulkopoliitikassa. Panostetaan tiedediplomatian kasvavaan rooliin ja mahdollisuuksiin muuttuvassa geopoliittisessa tilanteessa.

Seurataan ja analysoidaan korkeakoulujen, UM:n ja OKM:n yhteistyönä muuttuvassa geopoliittisessa toimintaympäristössä opiskelijavirtoja, tutkimuskumppanuuksia sekä Suomen tieteen ja koulutuksen kilpailukykyä osana Eurooppaa. Vahvistetaan tiedediplomatiaa VN:n Kohti mahdollistavaa tiedediplomatiaa -selvityksen suositusten¹² ja EU:n tiedediplomatiaohjeistuksen mukaisesti.

Otetaan yliopistot ja tutkijat nykyistä kiinteämmin mukaan myös ulkoministeriön työhön. Hyödynnetään Suomen NATO-jäsenyyden tuomia mahdollisuuksia kansainvälisessä tutkimustoiminnassa. Vahvistetaan Suomen globaaleita yhteyksiä huoltovarmuusnäkökulmat huomioiden. Edistetään Suomen globaalien vastuun toimien osaamisen, tutkimuksen ja koulutuksen avulla.

¹² Kohti mahdollistavaa tiedediplomatiaa : Suomalaisen tiedediplomatian tila ja kehittämistarpeet <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163144>

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry

unifi.fi